

Religion og fortælling

Videnskab, kunst og religion er de tre grundstøtjerner i menneskeheden's kulturliv. Målet for opdragelse og undervisning må derfor være, at udvikle sådanne evner i det opvoksende menneske, som svarer til disse tre hovedområder. På videnskabens område drejer det sig om videbegær, kundskab og erkendelse. I kunsten er det bevægelighed, indlevelse og kreativitet. På religionens område handler det om at møde indhold, som kan vække undring, agtelse og ærefrygt overfor det højeste og det inderste i mennesket og hele skaberværket, som grundlag for selvstændige etiske holdninger og moralsk bevidste handlinger, hvad enten dette højeste inkluderer en guddommelig dimension eller ikke. Det religiøse felt er på den ene side et dybt personligt anliggende, et område i sjælen som man beskytter hos sig selv og samtidig må respektere hos det andet menneske. På den anden side udgår der fra religionen en markant social kraft, som kan skabe stærke bånd mellem mennesker gennem tilhørsforhold til et trossamfund. At forskelle i religiøs opfattelse også ser ud til at udløse tragiske stridigheder, gør det til en civilisationsopgave at arbejde aktivt for fred og forståelse, en udfordring som har direkte relevans til skolen som opdragende institution.

Sådanne almene faktorer, som her er nævnt, danner baggrunden for religionsundervisningen i skolen. Pædagogikken må tage sit udgangspunkt både i en helhedsbetragtning af kulturen og i de realiteter, som kan aflæses i børnenes og de unges indre behov. I steinerskolerne lægges der det til grund, at mennesket har et fundamentalt religiøst behov, et sjælelig-åndelig felt som behøver sin næring i samme omfang som de områder, som er knyttet til videnskab og kunst. Og svaret på dette behov kan komme gennem oplevelse af et religiøst indhold i snæver forstand, men det kan også komme gennem religiøse elementer som er integreret i alt undervisning. Dette er ikke anderledes end det, som sker når tankemæssige eller kunstneriske momenter er til stede i undervisningen på tværs af faggrænser.

Hvis ikke ydre omstændigheder griber ødelæggende ind, har barnet en naturlig tillid, åbenhed, undring og forventning til verden omkring sig. Et grundlæggende behov for ethvert barn er, at fornemme sig trykt omkranset af noget, som er større end det selv. Barnet oplever sig i en enhed med familie, natur og omgivelser og denne fornemmelse af helhed, er det som danner grundlag for følelser som taknemlighed, kærlighed og pligtfølelse.

Den barnlige, følelsesmæssige eller nærmest instinktive religiøse oplevelse vil selvsagt gennemgå forskellige forvandringsstadier gennem skoletiden. I de første skoleår drejer det sig om at styrke følelsen af ærefrygt, sådan at den kan optræde både overfor det, som har en større dimension end mennesket, det vi kan kalde totaliteten, altet eller det guddommelige, videre overfor det vi står på lige fod med, vore medmennesker, og endelig overfor alt det som omgiver os af dyr, planter og mineraler. Gennem oplevelse og indlevelse kan der af den første almene fornemmelse, gennem videre undervisning og opdragelse, udvikles indsigt, respekt, tolerance og kærlighed.

I det moderne samfund, som bliver stadig mere flerkulturelt, må andre menneskers og grupperingers kultur og verdensopfattelse mødes med endnu større indsigt og forståelse end før. Steinerskolene har fra begyndelsen af haft en bred orientering på det religiøse område i sin lærerplan, noget som med fordel kan styrkes og udbygges i vore dage. Både kristendommen, andre store religioner og naturreligioner behandles indgående, både historisk så vel som aktuelt, ligesom andre centrale etiske holdninger som f.eks. humanisme. Også ateistiske eller agnostiske livsanskuelser hører med i denne sammenhæng.

Formidlingen af en sådan indsigt, som der her er tale om, sker også i tråd med de almene pædagogiske retningslinjer, først på de lavere klassetrin gennem oplevelser, som i første omgang taler mest til hjertet,

efterhånden mere kundskabs- og tankepræget over for de ældre elever. Målet er at skabe en fordybelse, som er både objektiv og stærk nok til at skabe en ægte forståelse.

Et arbejde med at udvikle barnets følelser, indsigt og evner på det religiøse område er først og fremmest et pædagogisk anliggende, i anden række et livssynsspørgsmål.

Steinerskolene anser sig ikke som livssynsskoler. Den enkelte lærer står frit til at vælge sin livssynsmæssige eller religiøse tilhørsforhold, og religionsundervisningen er ikke knyttet til nogen konfession. Deraf følger også, at forældre og elever stilles frit, både ved optagelsen og i det daglige.